

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

Февраль 24—Советтерге соңгулдалар хуну

ПАРТИЯНЫҢ ЭЧИС СОРУЛГАЗЫ— ЧОННУҢ ЧААГАЙ ЧОРУУ

Соңгукчуларның В. И. Воронников-биле

УЖУРАЖЫШКЫНЫ

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 36 (12726)

1985 чылдың февраль 12, вторник

1925 чылда
үндүстелтигенин

Өртүз 3 көпсөк.

ДООЗУКЧУ ЧЫЛДАШАЛЫПЧЫ АЖЫЛДААР

БАШТАЙГЫ АЙДА

Курунне январьда саткан продукция (баштайгы ийи колоннада ЗЭТ 1984 болгаш 1985 чылдарда, дараазындагы ийи колоннада СУТ база-ла ол чылдарга дараалаштыр тонна-биле)

	705	905	1824	1704
Республика	42	116	35	29
Бай-Тайга	—	—	0,6	—
Менгүн-Тайга	186	142	83	64
Барыын-Хемчик	21	19	3	8
Өвүр	—	62	59	63
Сүт-Хөл	31	3	138	130
Чөөн-Хемчик	97	36	237	225
Улуг-Хем	21	148	392	361
Танды	38	81	420	358
Бин-Хем	—	—	14	8
Тожу	57	55	245	252
Наа-Хем	44	57	22	25
Тес-Хем	17	—	15	18
Эрзин	149	178	155	157

ЧААГАЙ ХЛЕБ

Хову-Аксының хаб заводунун продукциясы — бажырган хабени болгаш булочка кылдылар чон мактаар. Ында боттарының ажылын эки билер, мергендилер ажылчынар хей. Ындыларга Любыва Оража, Зоя Салча, Любовь Түлүш, Вера Хоалыг олар хабчылар.

Хову-Аксының хаб заводунун хабени металлургтар сүв-руну чурттакчылардан аңгыда Улуг-Хем районун Жаанов аттыг совхозунун, Тандынын Тока аттыг, «Коммунизм» совхозтарынын малчынары, ажы-ишчилери доктаамал сазып ап турар. Заводтун коллектив хабенин шынарын улам экижидер, планын даалгаларын хун бүрүде чедир болгаш ажур күседир, чонну хаб продукттары-биле четчир хандылар дээш шуугуру ажылап турар. Д. ОНДАР.

Олар чүдүдү база электри энергиянын камнаа чарыгаларының талазы-биле социалист чарышты камнаа электри станциязының коллектив бригадаларда болгаш хестерде калбартып турар. Оон түңселинде эртен чылда 362 муң тонна кат-шак электри энергиянын, дөрт муң ажыг тонна хөмүр-дашты камнап алган.

Камнаага талазы-биле социалист чарыштын бири чери Александр Козловский уурткан ээлчег ээлээн.

О. ОХМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

ЧУРУКТАРДА: электри станциязынын мурнакчы № 2 ээлчегин инженер Александр Козловский база дежурный Наталья Яценева кол шитте дежурнирлаашкын үзүндө.

О. ОХМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

О. ОХМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

О. ОХМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

КУШ-АЖЫЛЧЫ МЕРДЭЭЛЕР

МУРНАКЧЫЛАР

«Тыва кобальт» комбинаттың металлургтары 1984 чылдың продукция сайгарып планын 101,1 хуу, бараанын продукция бүдүрерин 101,5 хуу кылдыр күөсеткен. Куш-ажылдың бүдүрүкчүлүгүнү планы 100 хуу күөсеттигин.

Рудниктен А. Гринг уурткан чер үткелчилерин бригаданы болгаш И. Кобринов уурткан аргылаачылар бригаданы шыгаларан. Септелге-механиктиң чехтен В. Елохотун элсартып бригаданы болгаш Л. Наумовтун токарлар бригаданы эки ажылдап, септелге ажылдарын шынарлыг чорудуп келген. Ол ишкан гидрометаллургия цехинде № 3 бригадала (мастер А. Хохлаев) социалист чарышка тилекчи болган.

ЧАРЫШТЫГ

Кызылдың пассажир АТБ-инин коллектив оон бири беш чылдың доозуку чылынын баштайгы айының планын оонадаларын чедикшир күүсеткен. Пассажир-километр планы 100 хуу, пассажирлер аргыштары 120,7 хуу, ооруга планы 101,5 хуу кылдыр күөсеттигин.

АТБ-инин колонналарынын аразында чарышка планын 102,2 хуу кылдыр күөсеткен таксикчилерин № 2 колонна-эки тилеги. Кызыл хоорайга пассажирлер аргыштыр турар № 3 колоннада ооруга планын 131,7 хуу күөсеткен П. Зубковтун болгаш 116,9 хуу кылдыр күөсеткен Ю. Малышевтин уурткан бригадалары эки ажылдаанар.

№ 3 колоннадың автобус чолаачылары А. Башулин, А. Азанов, М. Огородников оларның куш-ажылчы көргүзүлгери база бедик болган. Бистин корр.

КАМНАЛГА ЧУРУМУН КОШКАТНАС БОЛЗА...

Январь 17-де үнгөн «Шың» солунга «Красноярскэнерго» Тывада энергохайлаар кылдынын начальниги В. Голосин «Электри болгаш чыгыг энергиянын чөп ажалдар» деп чүдүдө «Тыва кобальт» комбинаттың электри энергиянын камнаа талазы-биле кош-ка ажылын шүгүмчүлүгү турар. Ол чүдө «Тыва кобальт» комбинат моон мурнунда электри энергиянын камнаа талазы-биле мурнакчыларын одуруунга турганын болгаш ам тургустунуп келген байдалдан уштунар дээш дарыг хемчеглерин аларының чугулазын айткан.

Шынал-ла, электри энергиянын чыгыг чарыгалары «Тыва кобальт» комбинатта планда көрдүгүнен оранчок ажыг болган. Лимит сүзүлгө көрдүгүнен 2 млн. кат-шакты артыкка чарыгалан.

Чүгө ычта хей хей энергия төлөөлүгүнен артыкка чарыгалаттынганын, бо чылын байдалда элер талазы-биле калдыг хемчеглер алдынын турарында элер алырларын ханызын динчээр дээш, комбинаттың кол инженер А. Голосин, кол энергетик А. Веревкин, бүдүрүлге-техниктиң кылдынын начальниги В. Самойлов олар-биле ужуражып, чугулаашты.

Комбинатка чедип, херек кырында байдал-биле таныжарга, чалгы аай түңсөп үндүрери берге. Электри болгаш чыгыг энергиянын камнаа талазы-биле кылдып чорудуп турар ажылдарын чок деп болбас, харын-даа эки деп демделген болур. А өске талазында сан-чургайлар камнаага чуруму сагымчыл турарын көргүскен-дир. Бо удурлашышкы чорукту камнаа тайылбырлаары?

Электри энергиянын чарыгаларын үндүрүлгө чоруту бурунгаарлаашкын кылган. Борза бүдүрүлгенин өлүгүн, хажыгулаан дөрт салдарлыг болган. Комбинатта тургускан дериг-херекселерин чартып, солуду ажылап чорудурун алган. Чаа тургускан дериг-херекселерин энергия ажылаары эрги дериг-херекселерин

энергиянын камнап алыр талазы-биле ажыг чорутурун турга-даа, комбинат лимиттен ажыг чарыгал кылганынын санынга кирген.

Моон солгаар бүдүрүлгө улам сайыраар, чартынар болгай. Рудникке чаа ханы шакта болгаш бүдүрүлгө шө-лүн тудары көрдүгүн, ол ажылдарын төлөөлүгүн тургускан. Электри энергиянын немелде курлавырлары негестини турар. 1985 чылда берген лимит комбинаттың херек кырында энергия херекселерин дээш. Бүдүрүлгө үндүрүлгө планын планнарга дүүшүр энергия херекселерин санааш-кыны кылдып, бадалдары «Союзинкель» катты-жышкычче чоруткан.

«Союзинкель»-биле колдууна дугуржулга бар деп болур. Оон тодарыг ханы келерин малап тур бис. Биске берген лимит өзөр укуртуп—деп, комбинаттың кол инженер А. Голосин чугулаашты.

«Тыва кобальт» комбинатта энергия чарыгаларын көүдөп турарынын чугулаашкын үстүдө көрдүгү. Ан чогуу камнаага талазы-биле мала калыг хемчеглер алды-нын турарын көрдүгүн. Электри энергиянын камнаа талазы-биле нинти-биле эки дээш болгай бис. Оон бадтыкалы чүдө?

Материал, энергия болгаш кывар-чар чүдө курлавырлар чөп ажылаар талазы-биле комбинаттын тургускандан бээр үч чыг чеккен (даргазы—кол инженер А. Голосин). Комиссия курлавырларын чарыгалар нормаларын ажылап кылдыр болгаш ол курлавыр-Ол хемчеглерин боттадырыш

тургаш, септелге-механиктиң кыч чыл дугуржулга 61892 кат-шак, энергетика цехи 185 муң кат-шак, даг цехи 244 муң кат-шак, электри энергиянын камнап алырын кү-лүгүгүн.

Электри болгаш чыгыг энергиянын чарыгаларын контролдарын күштелдирер сур-луга биле хестерин хун бүрүде энергия чарыгаларын хы-наар деп шиттирлээн. 1985 чылдың январь түңселинде комбинат артык чарыгал кылбаан. Ол ач чорудуп келген хемчеглерин түңсели-дир. Төп электри станциязынын ажылын экижидер чугула. «Сибирьэнергомет» катты-жышкыч-биле чартынын бичи котларын чартып ду-гайында дугуржулга чарыг-ларын 6 мегаватт чүдүлү чаа турбогенератору болгаш К.50-40 деп чаа котлару тур-гузари көрдүгүн. Ол ажыл-дарын бо чайын кылдыр ужу-рут.

Хову-Аксы сурал албан чер-лери, организациалар, бүдү-рүлгелер, чурттаага бажына-ры база комбинаттан энергия-биле хандыгын турар. Энергия ажыгаларын тала-зы-биле хыналдаларын чорут-кан. Организациаларга, бүдү-рүлгө черлеринге энергия ча-рыгаларын лимиттерин тур-гузуу эгелээн. Бо хемчеглер база камналган көүдөлдүр ужурут.

Металлургтарын мурнунда энергия камнаагазынын тала-зы-биле улуг сорулгалар, шиттирлэп алырлар тур-рут турар. Бир эмес планын-ла көрдүгүн бүгү хемчеглер-ни дөгөсүн күөсүлгө, камна-га чуртуну бичи-даа кошкат-пас болза, түңсөлдөр эки бо-лур деп бүдүрүлгенин мага-дылаар бар. Чылын башкы айынын көргүзү боу озу ба-дыткап турар.

Н. КУУЛАР, «Шынык» корр.

РСФСР-ин болгаш Тыва АССР-ин Дээди Советтеринин чарыгалары

РСФСР-ин болгаш Тыва АССР-ин Дээди Советтеринин чарыгалары депутаттарын кандидатар-биле ужуражышкылар үргү-чүлүгү турар. Соңгукчулар ол хурдаларга Коммунист партиянын болгаш Совет күрү-нени иштик база даштык по-литиказын ийи-биле деткип кылдыр ийерлештириван, он бири беш чылдың өөлүгү чылынын камнаа талазы-биле, социалист чарыгаларын күөсүлгөсүнө бүдүрүлгенин адынын турар.

Чааана № 941 соңгулаа ок-ругунда РСФСР-ин Дээди Советинин депутаттыгга кан-дидат, Тыва АССР-ин Министр-лер Чөвүлелиниң Даргазы В. Е. Серков-биле соңгула-ларын ужуражышкыны Ча-даанын Култура бажыцын-га болган.

Депутатка кандидаттың бү-дүрүлгенин кижизи, СЭКП-ин XXII съездин атыг со-вхотун санчызы М. И. Мин-гүн-оол Валдийн Ефимович Серковтун амжалдарын орун чыгаларына таныш-тыртып болгаш төлөтүлгөсүн түңсөлдөргө дээш бадлааш-кыны февраль 24-те чалгыс кижиз деп бүрүнчө соңгукчу-ларын кылдыртып.

Чөөн-Хемчиктөң көдөз ичи-лери оон бири беш чылдың өөлүгү чылында бедик куш-ажылчы чедикширлер чедип ол, СЭКП-ин XXVII съезди-нин, улуг Тилеги 40 чы-лын, Советтерге соңгулаа-ларын төлөтүп уткуур дээш шиттирлэп дээрин санал бер-генер — «Чыраа-Бажы» со-вхотун санчызы М. М. Дон-гак, райком эмчелеринин кол эмчизи Ю. И. Кузьмин, «Ис-ара» совхозтун директору Б. Ч. Монгуш, Чаадаанын эргелекчи Т. П. Фаткулова, СЭКП-ин XXII съездин аты-гыг соңгуктун койжуу Т. М. Арапчин олар амындал бол-ган чалгыларын бергенер.

РСФСР-ин Дээди Совети-нин депутаттыгга кан-дидат кылдыр депиниң, аңаа бедик бүдүрүлгө көргүзү турары

дээш округтун бүгү соңгукчулары

дээш округтун бүгү соңгукчу-ларынга В. Е. Серков өөрүл четтиргенин ийерлештир, соң-гукчуларын эрге-ажы дээш бүгү чүдүлгенин кылдырып бо-дунуң билин, дугуржулазын бараалгалдырып бүдүрүлгөсүн.

Көдөзүн ишчилеринин ба-гынуу сорулгаларына депутат-ка кандидат доктап, мал кышталашкынын чедикшир-лери эрттирер талазы-биле со-рулгаларын тодарайлаан. Аң-гыга чедип мал соодаанын ки-лини түңсөп турар. Оон чаш түңсөп, малай камгал-алыр, малды продуктуду чоруту кулдулгас дээш бүгү күшүгү малчылар, специали-стер, ажыл-агыйлар удурткуч-лары мөөнөтүр укуртуп деп, ол ооналап демделгээн.

Улуг-Хемин райондуг соң-гукчуларын, районуну бол-гаш Шагал-Аргыны авто-транспорт — бүдүрүлгенин амжалчылары, инженер-тех-никтиң амжалдарына база айып-хажыкчылары чыгып кел-ген. Оларны мал соодаанын ки-лини түңсөп турар. Оон чаш түңсөп, малай камгал-алыр, малды продуктуду чоруту кулдулгас дээш бүгү күшүгү малчылар, специали-стер, ажыл-агыйлар удурткуч-лары мөөнөтүр укуртуп деп, ол ооналап демделгээн.

Кызыл хоорайның «Енисей» Култура бажыцынга № 3 ав-тотранспорт бүдүрүлгенин Улуг-Хемин ийи дөштүр

ажыл-агыйлыг коллективтери

чылгып келгенер. Оларын аалчызы — Тыва АССР-ин Дээди Советинин депутаттыгга кан-дидат, автомобиль транс-портуну «Тыва авторас» де-вискаар каттыжышкынын начальниги В. А. Пару-нин.

Депутатка кандидат-биле соңгулаа мурунуң ужура-жышкынын хуралына санал бергенер ажыл-агыйыңы зыты-рылар доктааганар. Ылан-гыя № 3 АТБ-иниң баш эм-чи улуур ажыл-агыйынын пла-нын оонадалар, социалист хуууулар, күөсүлгөсүнө шиттирлэп турар чүдүлгөсүнө доктап, оларын чалгаларына доктаагынын кан-дидат дээш. № 3 АТБ-иниң техно-лог Е. М. Кирьянова, Улуг-Хемин ийи дөштүр амжал-агыйынын директору А. С. Степанов болгаш өскөлдөр-де февраль 24-те соңгулаа уча-стоктарына барып, төлөтүп-лери дээш бадлаашкынын чалгыс кижиз деп бээрн өөр-чүн мурнунда бүдүрүлгенин.

Депутатка кандидат В. А. Паруни бедик бүдүрүлгө дээш четтиргенин ийерлештир.

Талам районда Межтеп № 100 соңгулаа округунда Тыва АССР-ин Дээди Со-вединин депутаттыгга кан-дидат, СССР-ин 50 чылы атыг со-вхотун Алак-2 сүт-бараан ферманын бригадирин В. А. Лукина-биле чалгыс чөп чур-туктарынын ужуражышкынын болган. Депутатка кан-дидаттың бүдүрүлгенин кижизи, Межтеп кыды Соедине-ниң күсүмүгүн даргазы П. Е. Ус-ков болгаш өскөлдөр-де округ-та куш-ажылчы чедикшир-лери база чалгыс чедир шит-тирлештирмей турар алыр-ларын дугайында депутаттыг-ка кан-дидаттың хыналдын, ча-гылдарын бергенер.

Депутатка кандидат Вален-тина Аркадьевна Лукина бе-дик бүдүрүлгө дээш өөрчүл-гөсүн чалгыс чөп чуртук-тарына ийерлештир, бол-гаш ону шыналды-биле өлүгү-чүдүлгенин кылдыр азыра.

